

Література:

1. Теснов А. Відсутність негативного впливу терапії левотироксином на щільність кісткової тканини під час лікування субклінічного гіпотиреозу. *Клінічна тиреологія*. 2022. Т. 34 (9). С. 385–388.
2. Вулф. П.Д., Джоші А.С. Гіперплазія гіпофіза внаслідок первинного гіпотиреозу: опис випадку та огляд літератури. *Гіпофіз*. 2005. № 8 (2). С. 99–103.
3. Хворостінка В. М., Лісовий В. М., Журавльова Л. В., Моїсенко Т. А. *Клінічна ендокринологія*. 2009. № 4 С. 373–399.
4. Ямамото Дж. М., Неренберг К.А., Лем'є П. [та інші] Лабораторне обстеження та лікування щитоподібної залози у жінок під час заміни щитоподібної залози до вагітності та пов'язаних з нею наслідків вагітності. *Щитоподібна залоза : офіційний журнал Американської асоціації щитовидної залози*. 2021. Вип. 31 (5). С. 841–849.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-109>

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГОТОВНОСТІ ДО БАТЬКІВСТВА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Мотулько О. М.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
за спеціальністю 053 – Психологія
Міжнародний гуманітарний університет
Науковий керівник: Поплавська Є. В.
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

У тезах обґрунтовано актуальність соціально-психологічної проблеми готовності до батьківства сучасної молоді та надано висновок дослідження цієї проблематики серед студентів.

На сьогодні питання батьківства є актуальною темою, бо саме сімейне виховання і батькикладають фундамент для подальшого життя дитини, в її розвиток, формування особистості та її психологічне здоров'я. Інститут сім'ї переживає кризу. По причині зміни цінностей і установок у сфері дитячо-батьківських відносин зараз процвітає епоха індивідуальності та волевиявлення. Тому, старі традиції сім'ї відходять на другий план.

У подібних умовах формується важливість психолого-педагогічної підготовки, усвідомлення власних установок стосовно батьківства і цінностей, які прямо визначають ступінь готовності вступити в роль батька і розуміння виконуваних функцій в цьому статусі. Також, ми можемо стверджувати про необхідність формування психологічної готовності до батьківства на ранньому і найбільш сприятливому періоді життя людини – студентства.

У психології дослідженнями в сфері батьківства займалися Ю. Боем, Дж. Боулбі, Г. Варга, С. Голод, В. Дружинін, Е. Ейдемільер, М. Малер, Л. Обухова, Р. Овчарова, К. Росс, В. Сатир, А. Співаковська, В. Столін, Г. Філіппова, Л. Шнейдер, В. Юстіцький та інші. Дослідженням проблеми готовності до батьківства займалися і продовжують займатися багато вітчизняних та зарубіжних вчених: Ю. Альошина, А. Антонов, Р. Бендлер, В. Бойко, В. Борисов, Н. Гришина, М. Єрміхіна, Р. Овчарова, В. Розін, Л. Савінов, І. Шаповаленко та ін. Дослідники частіше говорять про факторну залежність від батьківської сім'ї (Е. Берн, Д. Кліз, Б. Скіннер). Підстави батьківських почуттів закладаються ще в дитинстві потенційного батька.

Так, «батьківство» – можливо охарактеризувати, як складний феномен в якому приймають, в традиційному варіанті, дві особи та виконують обов'язки для надання дитині, здорового фізичного розвитку та сприятливої середовища для правильного розвитку психіки [1].

Поняття «батьківство» – це «процес забезпечення батьками (рідними чи прийомними) необхідних умов для повноцінного розвитку, виховання та навчання дітей» [5].

Розглядаючи основні визначення терміну батьківства у психологічній літературі, зупинимось на провідних наукових підходах.

Біологічний напрям вивчення батьківства об'єднує дослідження, у яких батьки і умови, які вони забезпечують, розглядаються як організація фізіологічного та стимульного середовища для розвитку дитини. Велике значення надається еволюційним аспектам формування фізіологічних, мотиваційних та поведінкових механізмів батьківства [2]. Серед них виділяються етологічні дослідження, які розглядають батьківську поведінку як психічно більш складно організований і культурно видозмінений варіант поведінки тварин, спрямований на створення умов для повноцінного розвитку потомства (Д. Візел, Дж. Мітчелл, Н. Тінберген, Г. Харлоу, Д. Хьюбел).

Фізіологічні і психофізіологічні дослідження батьківства спрямовані на вивчення нейрогуморальних механізмів статевого дозрівання; в них вивчається зв'язок гормонального фону і емоційних станів та їх роль у розвитку батьківства й забезпеченні емоційної сторони батьківсько-дитячих відносин (О. Батуєв, О. Добряков, К. Остін і Р. Шорт).

Порівняльно-психологічні дослідження феномену батьківства спрямовані на порівняльні дослідження батьківства у тварин і людей та засновані на них уявлення про сутність й механізми «материнського інстинкту» (К. Лоренц) [3].

Культурно-антропологічний напрям розглядає батьківство як культурно детермінований феномен, факторами історичної динаміки якого визнаються особливості соціально-економічної ситуації. Батьківство трактується як одна з перспектив реалізації батьків у соціальному просторі (Дж. Аллен, Е. Бадінтер, С. де Бовуар, А. Річ, С. Фарейстон). Ставлення до дитини може змінюватися в залежності від її цінності в даний історичний період часу і може виявлятися в різних формах: від дитячо-центрованої позиції – до відмови від дитини (Е. Бадінтер, М. Мід).

Соціологічний підхід визначає батьківство як сталу емоційно насичену взаємодію реальних і потенційних батьків, пов'язану з народженням й вихованням дітей та характеризується відповідною поведінкою чоловіка та жінки (І. Кон, Н. Богачова).

Феноменологічний підхід виділяє й описує функції батьків, особливості їхньої поведінки, переживань, установок, очікувань. Досліджуються типи та стилі батьківської поведінки, відносин, позиції (Е. Гуссерль). Розглядаючи батьківство з точки зору феноменологічного підходу слід зазначити, що такий підхід використовує принципи розуміючої, а не пояснювальної психології, на відміну від ортодоксального та деяких інших підходів (Р. Овчарова).

Формування готовності до батьківства передбачає реалізацію однієї з найважливіших сімейних цінностей – цінності батьківства. В якості основних цінностей батьківства вони розглядають цінність стану «бути батьком / матір'ю», яка складається з бажання мати і спільно виховувати дітей, і цінність дітей, що включає: визнання права дитини на батьків, здатних забезпечити їй можливість різнобічного розвитку і благополуччя; визнання самоцінності дитини, цінності свободи та недоторканності її особистості; пріоритетність середньодітності та багатодітності в сім'ї; єдність, свідомість і цілеспрямованість узгодженого виховного впливу на дитину обох батьків із метою забезпечення її фізичного, психічного і соціального здоров'я; пріоритетність соціалізації дитини в сім'ї; підтримку життєдіяльності дітей та інших членів сім'ї через позитивні внутрішньосімейні комунікації, сімейний мікроклімат, що сприяє самозбереженню власного Я кожного члена сім'ї; батьківська самовідданість; синівський (дочірній) борг [4].

Психологічна готовність до батьківства розглядається як специфічне особистісне утворення, стрижневим утворенням якого є суб'єкт-об'єктна орієнтація у ставленні до майбутніх дітей – свідомо, відповідальна поведінка майбутніх батьків, спрямована на виховання і розвиток дитини,

формування її гармонійної особистості. Структурна психологічної готовності юнаків до батьківства включає особистісну (показники самооцінки, особливості Я-концепції, емпатійні тенденції; специфіка майбутньої батьківської ролі та батьківських позицій; почуття до майбутньої дитини); мотиваційну (цінності й мотиви, які спонукають до народження дитини; вираженість потреби в дітях, рівень сформованості ціннісних орієнтацій, спрямованих на створення сім'ї, виховання дітей) та когнітивну (оцінка себе як майбутніх батьків і система знань про батьківство (батьківська компетентність), усвідомлення батьківської відповідальності, уявлення про ідеальних батьків та ідеальну дитину) складові.

Отже, батьківство як соціально-психологічний феномен є відносно самостійною підсистемою в системі сім'ї та являє собою сукупність знань, уявлень і переконань стосовно себе у батьківській ролі.

Для сучасної молоді досить високої значущості набуває все те, що пов'язано з життям їх сім'ї. Для них питання добробуту сім'ї є досить важливим. Наряду з сімейною сферою життя особливого значення для них також набула професійна діяльність. Досліджувані досить багато часу віддає своїй роботі, вважаючи, що професійна діяльність є майже основним змістом життя.

Найхарактернішим є збереження цінності родини та прояву добро-зичливості до оточуючих. Це є гарними якостями для створення здорової сім'ї, з радісним та теплим психологічним кліматом.

Виявлено, що сучасна молодь може виявляти нетерплячість та відсутність знань, як спілкуватися з дитиною; в конфліктних ситуаціях може проявлялася зайва дратівливості, запальність, суворість та віддалення від переживань. Водночас, може виявляти схильність до займання жертвенної ролі матері в родині, яка проявляє турботу про сім'ю забуваючи про власну реалізацію і задоволення самоактуалізації.

Література:

1. Андрейко А.В. Батьківство як психологічний феномен. *Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України* / за ред. С. Д. Максименка. К. : Міленіум, 2006. Вип. 29. С. 57–63.
2. Васильченко О. М. Феномен батьківства в структурі репродуктивної поведінки особистості. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. №1(25). 2011. С. 24–30.
3. Зелінська Т. Амбівалентність батьківської гендерної ролі. *Початкова школа*. 2003. №3. С. 47–48.
4. Лемещенко О. Р. Аналіз наукових підходів до вивчення феномену «батьківство». *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2015. № 3(38). С. 223–231.

5. Кляпець О. Я. Підготовка молоді до подружнього життя. К. : Міленіум, 2009. 104 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-110>

ПОЗИТИВНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Пальчинська М. В.

*доктор філософських наук, професор,
магістр психології, магістр управління проектами,
в.о. завідувача кафедри соціально-гуманітарних наук
Державний університет інтелектуальних технологій та зв'язку
м. Одеса, Україна*

Єрмакова С. С.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та психології
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Процеси демократизації, гуманізації та євроінтеграції, які відбуваються в українській системі освіти, передбачають оновлення робочого середовища та організаційної культури на гуманістичних засадах. Сучасному закладу освіти необхідна така робоча атмосфера, коли між усіма учасниками освітнього процесу встановлюються доброзичливі стосунки, існує порозуміння і взаємодія, які викликають позитивні емоції, упевненість у собі, у своїх діях і вчинках; професійні невдачі легко долаються і водночас не викликають відчуття страху та відчуженості. Проте не завжди робоче середовище закладів освіти є збалансованим й іноді провокує зростання кризових ситуацій та переживань.

Питання позитивного освітнього середовища в освітній установі набуває особливої актуальності на тлі викликів та загроз, спричинених російською агресією проти України. Педагогічні працівники, як і інші українці, кожного дня стикаються з емоційною напругою, стресом, тривожністю, страхом за власне життя та життя близьких, невпевненістю у майбутньому, непрогнозованістю ситуації, вигоранням, хронічною втомою, втратою професійної стійкості, зниженням мотивації до роботи, зниженням самооцінки тощо. Психоемоційне напруження, призводить